

Forslag til Finanslov 2016 (Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Inuit Ataqatigiit har fra starten kæmpet for, at tallene i finansloven er realistiske og at vores mærkesager bliver til virkelighed. For os er det en grundlæggende opfattelse, at nøglen til fremtidig vækst ligger på det sociale område. Det er helt afgørende, at vi får løftet dette område. Der er brug for at langt, langt flere borgere end i dag bliver en ligeværdig del af fællesskabet. Vi har for mange der står på sidelinjen og ser på. Som ikke kan deltage på fuld kraft i fællesskabet. Det er forkert og uacceptabelt og det bør være vores største prioritet.

En håndsrekning til sagsbehandlerne

Det er derfor, at vi har kæmpet så hårdt for at få et loft på hvor mange sager en sagsbehandler kan sidde med. Vi mener at det er det eneste rigtige at gøre. I dag får borgerne ikke den støtte der kan gøre forskellen på om de står på sidelinjen eller er med i fællesskabet. Og sagsbehandlerne er utroligt udsatte for stress. Det skaber sygdom i vores system, at vi ikke tør sætte et tal på hvor mange sager en sagsbehandler kan klare, hvis arbejdet skal gøres ordentligt.

Det er værd at bemærke, at vores forslag ikke koster noget i 2016, hvor det forberedende arbejde skal gøres. Naalakkersuisut vil kun gå med til en formulering om, at det skal overvejes om det er hensigtsmæssigt at indføre et loft. Den formulering er alt for vag. Selvfølgelig er det hensigtsmæssigt med et loft på sagstal. Derfor håber vi, at flertallet af partier i Inatsisartut vil støtte vores ændringsforslag.

Flere kan hjælpe med at løfte

Det er efterhånden sagt mange gange, at det vigtigste råstof her i landet er menneskene og især vores børn og unge. Samtidigt står det helt klart, at de resultater folkeskolen leverer, ikke er gode nok. I disse dage er vi vidne til en ordkrig i medierne om folkeskolen. Der bliver peget fingre mod lærerne, lederne, Naalakkersuisut, kommunerne, Ilinnia-
rfissuaq, Inerisaavik, forældre med sociale problemer og værst af alt – eleverne. Inuit Ataqatigiit bønfalder om, at denne ordkrig stopper nu. Vi må erkende at alle voksne bærer et ansvar. Men børnene gør ikke. Børn kopierer de voksnes adfærd. Hvis vi voksne sætter grænser, behandler hinanden ordentligt og brænder for vores opgaver, så bliver børnene inspireret af det.

Vi har bemærket at Naalakkersuisut vil tilgodese Piareersarfiit med yderligere 23 millioner kroner oven i deres nuværende bevilling på 50 millioner. Der er ingen tvivl om, at der er behov for den indsats Piareersarfiit yder. Men de kan ikke løse opgaven alene. Det er for eksempel ikke alle steder i landet, at unge kan komme på den lokale Piareersarfik lige efter folkeskolen. Det er derfor vi har foreslået, at Piareersarfiits bevilling kun øges til i alt 68 millioner kroner og ikke til 72 millioner kroner. De penge vi sparer skal i stedet målrette en ekstra indsats fra efterskoler, højskoler og private sociale initiativer, såsom Timi Asimi og lignende projekter, der arbejder med udsatte unge. Derudover foreslår vi at der tages 3 millioner kroner fra kompetenceudviklingskurser og bruges til samme formål. På den måde vil vi kunne tilgodese efterskoler, højskoler og private initiativer med 8 millioner kroner i alt. Det er et lille beløb i finanslovssammenhæng. Men det betyder utroligt meget lokalt og for de unge der vil kunne komme i gang med livet med den rette støtte. Vi er sikre på, at der i de øvrige partier i Inatsisartut er forståelse for vores ønske om at inddrage andre end Piareersarfiit i arbejdet vores unge. Og vi håber derfor, at et

flertal i Inatsisartut vil støtte vores ændringsforslag om at målrette 8 millioner kroner til formålet.

8 millioner mellem et "ja" og et "nej"

Inuit Ataqatigiit melding er klar: hvis et flertal godkender vores ændringsforslag om ekstra midler til efterskoler, højskoler og private sociale initiativer og et flertal godkender vores krav om at der i 2016 sættes et klart loft på hvor mange sager en sagsbehandler kan sidde med – så vil vi stemme ja til finansloven.

Vi er således parate til at stemme ja til en finanslov, som vi ellers ikke bakker 100 procent op om. Det er vi parate til fordi vi gerne vil tage et medansvar og fordi det er vigtigt for os, at det sociale område styrkes. Ellers er det tomme ord, når vi taler om at flere skal i gang med job og uddannelse, at flere skal kvitte alkohol og hash og flere skal tage del i samfundets udvikling. Det kræver jo, at vi ikke bare taler om det – men rent faktisk giver sagsbehandlere, kommuner, børn og unge de redskaber der er brug for, hvis den negative sociale arv skal brydes.

Ros er på sin plads

Inden vi går over til de ting i finansloven vi er utilfredse med, vil vi rose følgende nye tiltag:

Det er meget støtteværdigt, at Naalakkersuisut sætter flere penge af til forebyggelse og til øget tilsyn på det kommunale område. Vi bakker fuldt ud op om disse tiltag.

Vi er også rigtig glade for, at Naalakkersuisut lyttede til kritikken og fjernede forslaget om afgifter på kød og brændstof.

Det er godt at der er fundet midler til turismeudvikling på østkysten og at Naalakkersuisut nu respekterer Inatsisartuts beslutning om at Visit Greenland skal beholde de 1,6 millioner der blev afsat i foråret. Vi forventer, at dette også respekteres i de kommende finanslove.

Vi er meget, meget tilfredse med, at besparelserne på ICCs område rulles tilbage. Det er positivt, at det endeligt er lykket Naalakkersuisut at finde det lille ekstra beløb i finansloven der kan betyde rigtig meget for ICCs arbejde og dermed for vores land.

Der er således gode ting i finansloven, som er værd at rose alle partier og Naalakkersuisut for. Men der er også ting, der peger i den forkerte retning efter vores mening.

Det der bør rettes...

Vi er ikke glade for den mediepolitik koalitionen fører. Vi mener dog, at den uheldige mediepolitik kan reddes ved at Inatsisartut tilslutter sig vores ændringsforslag til mediestøtten. Vi foreslår at der fremover er én konto til mediestøtte. De midler skal kunne søges af alle typer skriftlige medier der udkommer i hele landet og foreligger på grønlandsk. Vi mener dette forslag er mere i tråd med de udmeldinger der ellers har været fra et flertal af partier i Inatsisartut.

Omkring reformerne har vi ellers under forhandlingerne med Naalakkersuisut mødt god forståelse for vores krav om bedre beregninger og bedre analyser af deres konsekvenser. Vi har også mødt forståelse for vores ønske om tidligere inddragelse af de berørte grupper og organisationer. Vi håber at vi vil se en realisering af de ting i 2016 – for ellers kan samfundet blive ramt meget hårdt.

For os er det afgørende, at tallene er realistiske og at reformerne gavner samfundet. Inuit Ataqatigiit har ikke lagt skjul på, at vi finder reform-delen af finansloven meget mangelfuld. Det er grunden til, at vi har valgt at stemme imod alderspensions- og førtidspensionsreformen. Og det er grunden til, at vi er bekymrede over de kommende års reformplaner.

Vores bekymringer handler om 2 ting: beregningerne og konsekvenserne for befolkningen.

Vi mener at beregningerne er mangelfulde og at de er lavet uden input fra berørte organisationer. Det er ikke nok at holde et enkelt møde, hvor man orienterer organisationerne om sine planer. Det er ikke samarbejde. Reformen er nødvendige. Men lige nu lugter det mest af, at reformerne skal lukke huller i landskassen. Naalakkersuisut jagter indtægter. Men reformer bør have et bredere sigte end det. Reformen handler om mennesker og derfor er det vigtigt at huske på mennesket når man reformerer. Man kan nemt nok sige at 1000 mennesker skal væk fra sociale ydelser og at 1000 unge skal i gang med uddannelse og at 1000 mennesker skal begynde at arbejde i miner – men man skal huske at det er lettere sagt end gjort. Det er ikke nemt at ændre sin levevis hvis man har et misbrug eller ens folkeskoleuddannelse er mangelfuld eller hvis man skal flytte langt efter et job. Det kræver stor personlig udvikling. Der mangler en større respekt fra koalitionsens side om hvor store kræfter befolkningen skal lægge i reformerne. Det er ikke bare tal vi har med at gøre, men mennesker.

Målet med reformerne er for Inuit Ataqatigiit meget klart: vi skal den voksende ulighed til livs og det skal ske gennem reelt samarbejde politisk, med organisationerne, med kommunerne og med befolkningen.

Vi skal gentage vores ønske om at der indledes politiske drøftelser om målene indenfor socialområdet, skatteområdet og boligområdet. Vi er klar til møder når som helst.

Med hensyn til afgifter skal vi understrege at vi godt kan godkende afgifter. Men vi afviser at afgifternes størrelse alene skal bestemmes af hvor stort et hul der skal lukkes i landskassen. Det er ikke rimeligt. Det er heller ikke rimeligt at lovgivningsarbejdet hastes igennem uden ordentlige høringsperioder. Derfor har vi under denne samling støttet nogle af de forslåede afgifter og nedstemt andre. Vi stemte nej til den nye afgift på hellefisk i det kystnære fiskeri, fordi afgiften blev hastet igennem og rammer skævt. Det er ikke vores politik.

Grøn energi er god energi

I forbindelse med forhandlingerne har Inuit Ataqatigiit peget på, at grønne investeringer er meningsfulde for samfundet. Det giver arbejde, det gavner miljøet og det fremmer vores image som et rent land. Vi har bemærket at Naalakkersuisut har valgt at prioritere en udbygning af Qorlortorsuaq vandkraftværk i forbindelse med næste års finanslov. Vi er glade for at der fortsat afsættes midler til grønne investeringer, men havde ellers peget på, at nye byer og bygder blev prioriteret. Derfor er vi ærgerlige over, at planerne om vandkraft til forsyning af Qasigianguit, Aasiaat og Nanortalik er udsat på ubestemt tid og at der ikke ligger en mere klar plan for indførsel af grøn energi i de byer og bygder der stadig benytter fossile brændstoffer. Vi mener der er grobund på dette område for andre vedvarende energiformer end vandkraft og vi mener at der er grobund for samarbejde med udefrakommende investorer. Der mangler klare ambitioner i koalitionsens miljøpolitik og vi mener at koalitionen ikke anerkender de mange positive effekter der er ved at overgå til grøn energi.

Med hensyn til Qorlortorsuaq vandkraftværk har vi bemærket, at Naalakkersuisut i sin redegørelse om vandkraftundersøgelser fra foråret skriver, at en udvidelse af Qorlortorsuaq vandkraftværk vil kunne komme Tanbreez' mineprojekt til gode. Men dette efterår skriver Naalakkersuisut, at der er stor usikkerhed om mineaktivitet i området og at der derfor er usikkerhed om afsætning af energi til mineprojekter fra vandkraftværket.

Det er klart Inuit Ataqatigiits holdning, at råstofprojekter i videst mulig omfang skal benytte grøn energi. Men vi undrer os over at Naalakkersuisut i redegørelsen fra foråret lægger op til, at det er samfundet der skal betale for mineprojekters energiforsyning. Burde den afgift ikke afholdes af mineselskabet? Og har Naalakkersuisut også tanker om at overskyende energi fra Qorlortorsuaq vil kunne benyttes af GMEs mineprojekt, hvis

det bliver realiseret? Vi vil gerne have en kommentar om dette fra Naalakkersuisut i forbindelse med de afsluttende bemærkninger.

Infrastruktur

Forleden underskrev koalitionspartierne en aftale om finansloven. Vi har godt bemærket, at det åbenbart er nødvendigt for koalitionen at lave en skriftlig aftale om finansloven inden den behandles i Inatsisartut. Vi mener dette er et svaghestegn, der viser, at koalitionen, er så usikre på hinanden, at de må forpligte hinanden på skrift før finansloven tredjebehandles.

Men det der overraskede os mest var, at der i pressemeddelelsen stod, at koalitionen inden tredjebehandlingen i dag, ville indgå aftale om finansieringen af de kommende infrastruktur-investeringer. Dette er ærlig talt rystende. Det er kun 8 dage siden at Inatsisartut behandlede et forslag om kommende lufthavne. Naalakkersuisuts forslag fik en blandet modtagelse og anlægsudvalget har endnu ikke afgivet betænkning til forslaget. De kommende infrastruktur-investeringer kommer til at påvirke infrastrukturen og landets økonomi i mange år fremover. Og der pågår fortsat en del tekniske undersøgelser rundt omkring i landet. Det virker derfor absurd, at Naalakkersuisut vil indgå en aftale om finansieringen før der er truffet beslutning om hvor der skal bygges og hvornår. Og uden at Inatsisartut er blevet præsenteret for en eneste beregning af enkelte projekter. Inuit Ataqatigiit kan ikke gå med til at afsætte penge vi ikke har til projekter vi ikke kender – det er ikke ansvarlig politik. Vi håber derfor at Naalakkersuisut vil holde sig til løftet om at indgå brede politiske forlig om de kommende infrastrukturinvesteringer. Vi skal igen understrege at vi er klar til at mødes så snart det ønskes.

I det hele taget er der stor brug for at diskutere anlægsområdet. Vi ser hvordan bevillingerne til området falder. Dette har en stor påvirkning på det lokale erhvervsliv og dermed på de skatteindtægter der er til kommunerne. Vi savner derfor at man ser på den store sammenhæng. Gældsplagede kommuner betaler afdrag til landskassen og pengene bruges ikke på vækstskabende initiativer eller forbedringer der kan påvirke fremtiden i en bedre retning. Så uligheden i samfundet vokser. Og fra Naalakkersuisuts side skubber man beslutningerne foran sig når det gælder boligområdet og fremtiden for den kommunale struktur. Det er ellers forhold der har meget stor betydning for de forskellige regioner. Til gengæld er man parat til at træffe beslutninger om infrastruktur her og nu – uden at have midlerne til det og uden at have overvejet effekten for befolkningen i de mindre byer og bygder, der ikke tilgodeses af de nye landingsbaner.

Røde tal

Det sidste vi skal påpege er de systematiske underskud der præger koalitionsbudgetter. Vi har fortsat alvorlige tvivl om, hvorvidt de forventede overskud i overslagsårene er realistiske. Det bekymrer os, at der bruges for meget tid på at finde nye besparelser og afgifter og for lidt tid på at langtidssikre landets økonomi, blandt andet gennem et løft af det sociale område og folkeskolen.

Vi ved at arbejdet med finansloven for 2017 snart begynder og netop de store underskud bliver et af vores fokusområder. Vi bliver nødt til at se på hvordan vi bruger samfundets penge. I disse år bruges der for meget tid på prestigeprojekter der skal finansieres af befolkningen. Vi er vidne til at befolkningens købekraft udhules gennem lønnen, nye afgifter, nye reformer på pensionsområdet og af takster på el/vand og varme. Vi bliver nødt til at tale sammen politisk for at imødekomme de problemer der venter os. Det drejer sig jo om befolkningens levevilkår og handlemuligheder.

Inuit Ataqatigiit kan ikke på nuværende tidspunkt meddele om vi stemmer ja eller nej til finansloven. Vi må afvente afstemningerne i slutningen af punktets behandling. Vi skal gentage at hvis et flertal stemmer for ekstra midler til landets efterskoler, højskoler og private sociale initiativer, og hvis et flertal stemmer for et loft på hvor mange sager en sagsbehandler kan sidde med – så stemmer vi for. Ellers vil vi stemme imod, men straks

herefter begynde arbejdet for at påvirke finansloven for 2017 med den sædvanlige seriøsitet der præger vores arbejde.